

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده ادبیات و زبان های خارجی

گروه زبان شناسی همگانی و آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان

پایان نامه کارشناسی ارشد

تحلیل خطاهای نحوی لر زبانان بویراحمدی در یادگیری و به کارگیری زبان فارسی

استاد راهنما

دکتر ویدا شقاقی

استاد مشاور

دکتر محمد جعفر جباری

نگارش

سعید عزیزپور

شهریور ۱۳۹۰

تقدیم به:

همه‌ی آنهایی که آنی خاطرتم از یادشان فارغ نیست،
روان جاویدان پدر و مادرم ، برادر قهرمانم هم او که
شجاعتش زبانزد و شهادتش مایه‌ی مباحثات و خون
پاکش زینت بخش خاک سرخ شلمچه و نشان از کیان
و آرمان ایران زمین دارد. روح شان شاد.

سپاس‌گزاری

حمد و سپاس بیکران تقدیم پیشگاه اول معلم هستی و آنانی که شایستگی امانتش را یافته و با صفت علمنی به جانشینی‌اش نائل گردیدند.

پس از به پایان رساندن این مجموعه بر خود لازم می‌دانم که از همه‌ی اساتید عزیز گروه زبان‌شناسی و آموزش زبان فارسی دانشکده‌ی ادبیات و زبان دانشگاه علامه طباطبایی تشکر و قدردانی کنم. به ویژه از جناب آقای دکتر محمد دبیر مقدم مدیر محترم گروه، سرکارخانم دکتر ویدا شقاقی استاد راهنما که با نکته‌سنجی و راهنمایی‌های به جای خود راهگشا و یاریگر من بودند و همچنین با حوصله و بزرگواری بی‌مثال خویش مطالعه و تصحیح این پایان‌نامه را پذیرفتند، آقای دکتر محمد جعفر جباری مشاور پایان‌نامه، استادیار گروه زبان انگلیسی دانشگاه یاسوج که در این پژوهش یاریگر بودند و از هیچ کمکی دریغ نورزیدند، آقای دکتر کوروش صفوی که زحمت مطالعه و داوری این پژوهش را پذیرفتند.

همچنین بر خود لازم می‌دانم از همه‌ی آموزگاران، دانش‌آموزان و دوستانی که در به انجام رساندن این پژوهش مرا یاری رسان بوده‌اند، به ویژه آقای دکتر علی‌بخشی، آقای علی‌اکبر محرابی، مسئولین آموزش و پرورش یاسوج، مدیران و آموزگاران محترم آموزشگاه‌های فرهنگیان و فرزندان دبستان‌های دهستان دشتروم، سپاسگزار و قدر دان باشم.

سپاس ویژه‌ی دیگر را به خانواده‌ام که در همه‌ی مراحل با صبر و حوصله پشتیبانم بوده‌اند تقدیم می‌دارم.

چکیده

الف- موضوع و طرح مسئله (اهمیت پژوهش): این تحقیق در نظر دارد زبان فارسی گروهی از دانش آموزان لر زبان پایه چهارم و پنجم مقطع دبستان را با استفاده از روش تحلیل خطا مورد بررسی قرار داده و خطاهای نحوی آنها را در نوشتن انشا به زبان فارسی بررسی و توصیف کند. خطاها منابع مهمی هستند که با استفاده از آنها می توان نظام ذهنی آموزندگان را مشخص کرد. از همین رو، محقق علاقمند به بررسی این موضوع می باشد و تلاش خواهد کرد خطاهایی را که زبان آموزان در زمینه‌ی نحوی دارند جمع آوری کرده و مورد تحلیل قرار دهد تا به این ترتیب حوزه‌های مشکل‌زای زبان فارسی برای زبان آموزان مشخص شود و به دنبال آن علت و عامل خطاها معلوم گردد و در نهایت راهکارهایی برای این خطاها ارائه گردد. این تحقیق در دبستان‌های شهر یاسوج و حومه‌ی آن انجام گرفت و داده ها از طریق انشاء جمع آوری شد. از دانش آموزان خواسته شد تا در چند مرحله با موضوع های مختلف انشا بنویسند و پس از هر بار انشا نویسی خطاهای آنان ثبت شد. بنابراین پیکره زبانی این تحقیق از نوشتار طبیعی زبان آموزان گردآوری شده و از نظر نحوی مورد بررسی قرار گرفته است.

ب- اهداف تحقیق: هدف کلی این تحقیق بررسی خطاهای نحوی دانش آموزان لر زبان بویراحمادی در یادگیری و کاربرد زبان فارسی است. هدف اصلی نیز دستیابی به عوامل خطاهای نحوی لر زبانان در نگارش و کاربرد زبان فارسی است. هدف کاربردی همان گونه که کشاورز می گوید: هدف کاربردی بررسی خطاها کاملاً کاربردی و آموزشی و عبارت از سازمان دهی دوره های جبرانی، آماده کردن مواد آموزشی و راهبردهای آموزشی مناسب است. هدف نظری در تحلیل خطاها درک فرایند یادگیری زبان است. زیرا تجزیه و تحلیل خطاها، یکی از روال‌های کشف معلم برای درک این مسأله است که باید روی کدام بخش‌های زبان تمرکز کند. اگر تحلیل مقابله‌ای به درستی با تحلیل خطاها و آزمون‌ها همراه شود، می‌تواند پیش‌بینی‌های ارزنده‌ای را در این زمینه انجام دهد

پ- سوال‌های تحقیق: ۱- خطاهای نحوی دانش آموزان لر زبان پایه چهارم و پنجم دبستان در کاربرد و یادگیری زبان فارسی کدامند؟ ۲- بسامد وقوع هر یک از این خطاها چند درصد است؟ ۳- منشأ اصلی خطاهای نحوی چیست؟ ۴- یافته‌های این تحقیق چه نقشی در آموزش زبان فارسی به لر زبانان دارد؟ فرضیه های تحقیق: ۱- دانش آموزان لر زبان در یادگیری و کاربرد زبان فارسی در حوزه‌های مختلف زبانی خطاهای نحوی مرتکب گوناگونی از جمله حذف، افزایش، شکل‌گیری نادرست و آرایش نادرست مرتکب می‌شوند. ۲- بسامد خطاهای بین زبانی از سایر خطاها بیشتر است. ۳- خطاهای نحوی دانش آموزان لر زبان از عوامل زیادی نشأت می‌گیرند ۳- از یافته‌های پژوهش می‌توان برای کاربرد درست و آموزش زبان فارسی به دانش آموزان لر زبان بهره گرفت.

ت- واژه‌های تخصصی: ۱- زبان آموز یا آموزنده، به کسی اطلاق می‌شود که در روند یادگیری زبان دوم شرکت دارد. ۲- زبان اول، زبان مادری یا زبان بومی هر فرد، زبان اول او فرض می‌شود که در این تحقیق منظور از زبان اول، زبان لری است. ۳- زبان دوم، زبان هدف یا مقصد آموزنده است که در محیط اجتماعی آن زبان زندگی می‌کند. این زبان وسیله برقراری ارتباط در جامعه و زبان رسمی کشور است. ۴- خطا: انحراف نظام‌مند زبانی است که از آموزنده، در زبانی که هنوز به آن تسلط کافی ندارد، سر می‌زند. ۵- تحلیل خطا، مطالعه خطاهایی که زبان آموزان در یادگیری زبان دوم مرتکب می‌شوند.

ث- روش گردآوری اطلاعات و داده‌ها: روش تحقیق در این پایان‌نامه توصیفی همراه با تحلیل آماری است. بدین معنا که خطاهای نحوی تعدادی از لُرزبانان فارسی‌آموز توصیف و بررسی می‌شوند. جامعه آماری در این تحقیق ۱۲۰ نفر از دانش‌آموزان پسر و دختر پایه چهارم و پنجم دبستان هستند که در گروه سنی ۹-۱۱ سال قرار دارند. در این تحقیق پس از گردآوری انشای زبان آموزان (درچند مرحله)، خطاهای نحوی در انشاهای شناسایی شدند، سپس در پایان، ابتدا خطاها به شیوه راهبرد روساختی و بعد براساس منبع بروز(مقایسه‌ای) طبقه‌بندی شدند.

ج: یافته‌های تحقیق: انواع کلی خطاهای صورت گرفته توسط زبان آموزان مورد مطالعه در این تحقیق عبارتند از: الف- خطاهای رخ داده در طبقه بندی روساختی: ۱- حذف ۲- افزایش ۳- شکل‌گیری نادرست ۴- آرایش نادرست. ب- خطاهای رخ داده در طبقه بندی مقایسه‌ای: ۱- خطاهای میان زبانی ۲- خطاهای تحولی ۳- خطاهای مبهم ۴- سایر خطاها

صحت اطلاعات مندرج در این فرم بر اساس محتوای پایان‌نامه و ضوابط در فرم را گواهی می‌نمایم.

نام استاد راهنما: خانم دکتر ویدا شقاقی

سمت علمی: دانشیار

رئیس کتابخانه:

نام دانشگاه: علامه طباطبایی

پیش‌گفتار

فارسی زبان رسمی سرزمین پهناور ایران و یکی از زبان‌های رسمی کشورهای هم‌چون افغانستان و تاجیکستان است. آموزش و فراگیری این زبان به عنوان زبان دوم، از دیر باز مورد علاقه‌ی مردم کشورهای دور و نزدیک بوده‌است. در سه دهه‌ی اخیر، یادگیری زبان فارسی به عنوان زبان دوم در درون و بیرون از مرزهای کشور ابعادی وسیع‌تر یافته‌است. نوید‌گشایش رشته آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان در مقطع دکتری در بعضی از دانشگاه‌های کشور، که خود پاسخی در خور به اقبال روزافزون غیر فارسی‌زبانان به یادگیری و آموزش زبان فارسی است، زمینه‌ای مساعد را در روی‌آوری دانشجویان زبان و ادب فارسی، زبان‌شناسی و آموزش زبان فارسی به پژوهش‌های دقیق و همه‌جانبه در این رشته و مقطع جدید فراهم آورده‌است.

این پژوهش که زبان فارسی گروهی از دانش‌آموزان لر زبان پایه‌ی چهارم و پنجم دبستان شهرستان بویراحمد را با استفاده از روش تحلیل خطا مورد بررسی قرار داده و خطاهای نحوی آنها را در نوشتن انشا به زبان فارسی بررسی و توصیف نموده‌است، از پنج فصل تشکیل شده‌است. در فصل اول کلیات پژوهش که دورنمایی کلی از زبان و گویشوران زبان مورد مطالعه را در اختیار خواننده قرار می‌دهد، به طرح، شیوه، ساختار و سوالات و فرضیه‌های پژوهش پرداخته شده و در فصل دوم به پژوهش‌های انجام شده در حوزه خطاهای نحوی و احیاناً مطالعات انجام شده در زبان مورد مطالعه به عنوان پیشنهادی پژوهش به عمل آمده، در فصل سوم اشاره‌ای به مطالعات زبان‌شناسی و تحلیل‌های مقایسه‌ای گردیده و اجمالاً به نظریه‌های یادگیری و اهمیت آموختن زبان دوم و نقش زبان اول در یادگیری زبان دوم اشاره گردیده و فرضیه تحلیل خطا و میان‌زبان و مبانی نظری طبقه‌بندی خطاها و انواع طبقه‌بندی از دیدگاه روساختی و منبع بروز آنها معرفی گردیده‌است. در فصل چهارم نیز داده‌های تحقیق تحلیل گردیده‌اند و طبقه‌بندی هرکدام از خطاهای رخ داده معرفی شده‌اند و سرانجام نتایج، یافته‌ها و کاربردهای پژوهش در فصل پنجم آمده‌است.

فهرست عناوین

صفحه	عناوین
	فصل اول: کلیات طرح تحقیق
۲	۱.۱. مقدمه
۳	۱.۱.۱. قوم لر
۷	۲.۱.۱. زبان لری
۱۰	۳.۱.۱. واژه‌ی لر
۱۱	۴.۱.۱. پراکندگی جغرافیایی لرها
۱۲	۵.۱.۱. استان کهگیلویه و بویراحمد
۱۳	۲. معرفی تحقیق
۱۴	۳. طرح و موضوع تحقیق
۱۴	۱.۳.۱. طرح پژوهش
۱۴	۲.۳.۱. موضوع پژوهش
۱۴	۴. اهداف تحقیق
۱۵	۱.۴.۱. هدف کلی / عمومی
۱۵	۲.۴.۱. هدف اصلی / ویژه
۱۵	۳.۴.۱. هدف نظری
۱۶	۴.۴.۱. هدف علمی / کاربردی
۱۶	۵. ضرورت و اهمیت تحقیق
۱۷	۶.۱. سوال‌ها و فرضیه‌ها

۱۷	۱.۶.۱. سوال های تحقیق
۱۸	۲.۶.۱. فرضیه ها
۱۸	۷.۱. واژه-های تخصصی تحقیق
۲۱	۸.۱. روش تحقیق
۲۱	۱.۸.۱. روش گردآوری داده‌ها
۲۲	۹.۱. ساختار پژوهش
۲۳	۱۰.۱. جامعه آماری و روش نمونه‌گیری
	فصل دوم: ادبیات تحقیق
۲۶	۱.۲. مقدمه
۲۶	۲.۲. پیشینه‌ی تحقیق
	فصل سوم: مبانی نظری
۳۳	۱.۳. مقدمه
۳۳	۲.۳. فرضیه‌ی تحلیل مقابله‌ای
۳۵	۳.۳. تحلیل مقابله‌ای آموزشی و ارزش‌های آن
۳۸	۴.۳. تعبیرهای مختلف نظریه‌ی تحلیل مقابله‌ای
۴۰	۵.۳. شیوه‌ی مقایسه‌ی زبان‌ها در بررسی مقابله‌ای
۴۱	۶.۳. محدودیت‌ها و نقد فرضیه‌ی تحلیل مقابله‌ای
۴۷	۷.۳. اهم دیدگاه‌های مطرح در یادگیری و آموزش زبان دوم
۴۹	۸.۳. نقش زبان اول در یادگیری زبان خارجی
۵۰	۹.۳. تداخل و انتقال
۵۲	۱۰.۳. تحلیل خطا
۵۴	۱۱.۳. طبقه بندی خطاها

۵۵	۱.۱۱.۳. طبقه بندی مقایسه‌ای
۵۵	۱.۱.۱۱.۳. خطاهای تحولی
۵۶	۲.۱.۱۱.۳. خطاهای میان زبانی
۵۶	۳.۱.۱۱.۳. خطاهای مبهم
۵۷	۴.۱.۱۱.۳. سایر خطاها
۵۸	۲.۱۱.۳. راهبرد روساختی
۵۸	۱.۲.۱۱.۳. حذف
۵۸	۲.۲.۱۱.۳. افزایش
۵۸	۱.۲.۲.۱۱.۳. نشان‌گذاری مضاعف
۵۸	۲.۲.۲.۱۱.۳. قاعده‌مند سازی
۵۹	۳.۲.۲.۱۱.۳. افزایش ساده
۶۰	۳.۲.۱۱.۳. شکل‌گیری نادرست
۶۰	۱.۳.۲.۱۱.۳. با قاعده سازی
۶۰	۲.۳.۲.۱۱.۳. صورت‌های شامل
۶۰	۳.۳.۲.۱۱.۳. صورت‌های متناوب
۶۱	۴.۲.۱۱.۳. آرایش نادرست
۶۱	۱۲.۳. میان زبان
۶۸	۱۳.۳. نقد فرضیه‌ی تحلیل خطا و میان زبان
	فصل چهارم: پردازش داده‌ها
۷۳	۱.۴. مقدمه
۷۳	۲.۴. طبقه‌بندی راهبرد روساختی
۷۴	۱.۲.۴. حذف

۷۵	حذف حرف تعریف نامعین ۱.۱.۲.۴
۷۶	حذف " و " ۲.۱.۲.۴
۷۶	حذف " تا " ۳.۱.۲.۴
۷۷	حذف " که " ۴.۱.۲.۴
۷۷	حذف را ۵.۱.۲.۴
۷۹	حذف نشانه جمع ۶.۱.۲.۴
۸۰	حذف پیش اضافه ۷.۱.۲.۴
۸۰	حذف پیش اضافه‌ی " به " ۱.۷.۱.۲.۴
۸۱	حذف پیش اضافه‌ی " با " ۲.۷.۱.۲.۴
۸۲	حذف پیش اضافه‌ی " در " ۳.۷.۱.۲.۴
۸۲	حذف پیش اضافه‌ی " از " ۴.۷.۱.۲.۴
۸۲	حذف نقش‌نمای اضافه ۸.۱.۲.۴
۸۳	حذف قید ۹.۱.۲.۴
۸۳	حذف ضمیر ۱۰.۱.۲.۴
۸۴	حذف فعل ۱۱.۱.۲.۴
۸۷	حذف مفعول حرف اضافه‌ی ای ۱۲.۱.۲.۴
۸۷	حذف " ی " نسبت ۱۳.۱.۲.۴
۸۸	افزایش ۲.۲.۴
۸۸	نشان‌گذاری مضاعف ۱.۲.۲.۴
۹۰	قاعده‌مندسازی ۲.۲.۲.۴
۹۰	افزایش ساده ۳.۲.۲.۴
۹۰	افزایش حرف تعریف نامعین ۱.۳.۲.۲.۴

- ۹۱ ۲.۳.۲.۲.۴ افزایش "و"
- ۹۱ ۳.۳.۲.۲.۴ افزایش "که"
- ۹۱ ۴.۳.۲.۲.۴ افزایش تکواژ "را"
- ۹۲ ۵.۳.۲.۲.۴ افزایش پیش اضافه
- ۹۴ ۶.۳.۲.۲.۴ افزایش حرف اضافه‌ی مرکب
- ۹۴ ۷.۳.۲.۲.۴ افزایش ضمیر
- ۹۵ ۸.۳.۲.۲.۴ افزایش فعل
- ۹۵ ۹.۳.۲.۲.۴ افزایش گروه اسمی
- ۹۵ ۳.۲.۴ شکل گیری نادرست
- ۹۶ ۱.۳.۲.۴ قاعده‌مندی سازی
- ۹۶ ۲.۳.۲.۴ صورت‌های فراگیر
- ۹۶ ۱.۲.۳.۲.۴ جانشین کردن ضمیر شخصی او به جای شخصی و غیر شخصی
- ۹۷ ۳.۳.۲.۴ صورت های متناوب
- ۹۷ ۱.۳.۳.۲.۴ به کارگیری متناوب "است" و "هست" به جای یکدیگر
- ۹۷ ۴.۳.۲.۴ سایر انواع شکل گیری نادرست
- ۹۷ ۱.۴.۳.۲.۴ فعل نادرست
- ۱۰۲ ۲.۴.۳.۲.۴ زمان نادرست
- ۱۰۴ ۳.۴.۳.۲.۴ شخص و شمار نادرست فعل
- ۱۰۵ ۴.۴.۳.۲.۴ شخص نادرست
- ۱۰۶ ۵.۴.۳.۲.۴ شمار نادرست
- ۱۰۹ ۶.۴.۳.۲.۴ به کارگیری نادرست جهت فعل
- ۱۰۹ ۷.۴.۳.۲.۴ به کارگیری گونه گفتاری به جای گونه نوشتاری

۱۱۳	۸.۴.۳.۲.۴. تکرار فعل
۱۱۳	۹.۴.۳.۲.۴. به کارگیری واژه‌ی نامناسب
۱۱۵	۱۰.۴.۳.۲.۴. به کارگیری واژه‌ی بدساخت
۱۱۷	۱۱.۴.۳.۲.۴. ناهماهنگی فعل با فاعل دستوری
۱۲۱	۱۲.۴.۲.۳.۴. به کارگیری مفعول صریح به جای غیر صریح و بالعکس
۱۲۲	۱۳.۴.۳.۲.۴. به کارگیری نادرست اجزای کلامی
۱۲۳	۱۴.۴.۳.۲.۴. ضمیر نادرست
۱۲۵	۱۵.۴.۳.۲.۴. عبارت قیدی نادرست
۱۲۶	۱۶.۴.۳.۲.۴. تکرار قید
۱۲۶	۱۷.۴.۳.۲.۴. به کارگیری پیش اضافه نادرست
۱۳۱	۱۸.۴.۳.۲.۴. به کارگیری حرف ربط نادرست
۱۳۲	۱۹.۴.۳.۲.۴. نشانه جمع نادرست
۱۳۲	۲۰.۴.۳.۲.۴. تکرار گروه اسمی
۱۳۳	۴.۲.۴. آرایش نادرست
۱۳۵	۵.۲.۴. شمارش و درصدگیری خطاهای روساختی
۱۴۰	۳.۴. طبقه بندی مقایسه ای
۱۴۱	۱.۳.۴. خطاهای میان زبانی
۱۴۳	۲.۳.۴. خطاهای تحولی
۱۶۹	۳.۳.۴. خطاهای مبهم
۱۷۱	۴.۳.۴. سایر خطاها
۱۷۵	۵.۳.۴. شمارش و درصدگیری خطاهای مقایسه‌ای

فصل پنجم: خلاصه و نتیجه‌گیری

۱۷۷	۱.۵. مقدمه
۱۷۸	۲.۵. نتایج، یافته‌ها و کاربردها
۱۸۴	۱.۲.۵. کاربردهایی برای معلمان
۱۸۵	۲.۲.۵. کاربردهایی برای طراحان برنامه‌های درسی
۱۸۵	۳.۲.۵. کاربردهایی برای آزمون‌سازها
۱۸۶	۴.۲.۵. کاربردهایی برای نویسندگان کتاب‌های درسی
۱۸۷	۳.۵. پیشنهادها
۱۹۱	کتابنامه
	واژه نامه فارسی به انگلیسی
	واژه نامه انگلیسی به فارسی
	پیوست‌ها

فصل اول

کلیات پژوهش

۱.۱. مقدمه

کامبود مدارک مکتوب و معتبر از مورخان گذشته باعث شده است که تاریخ ملل و اقوام مختلف در گذشته و حال ناشناخته بماند. اطلاعات به جا مانده در بعضی موارد متناقض است و موجب اشتباه محققین بعدی شده است. در این مبحث سعی می‌شود با بررسی منابع مختلف تصویر روشنی از تاریخ گذشته‌ی قوم لر ارائه شود.

فلات ایران از چند هزاره‌ی قبل از میلاد به بعد، محل زندگی اقوام متعددی بوده که هر کدام در برهه‌ای از تاریخ وجود داشته‌اند و پس از مدتی جذب اقوام دیگری شده‌اند. در مورد نژاد و زبان اقوام متعدد ساکن غرب فلات ایران، به علت فقدان مدارک معتبر، نظریات متفاوتی بیان شده است، و حتی در مورد هند و اروپایی بودن بعضی از این اقوام اتفاق نظر وجود ندارد.

گوش‌ها و زبان‌های محلی، منبعی بسیار غنی برای پژوهش‌های زبانی، ادبی، جامعه‌شناختی و تاریخی می‌باشند که با گسترش آموزش همگانی و رسانه‌های گروهی و در نتیجه با سواد و آگاه شدن مردم روستاها و شهرک‌ها، زبان رسمی، جایگزین گوش‌ها و زبان‌های محلی می‌شود و دیری نمی‌پاید که زبان‌های محلی و گوش‌ها از بین می‌روند (زمردیان، ۱۳۷۰: ۱۴).

یوسفیان (۱۳۷۹) در رساله‌ی دکتری خود اظهار می‌دارد: به شش هزار زبان روی این کره‌ی خاکی صحبت می‌شود. حدود دو هزار زبان توسط محققان زبان‌شناسی مورد بررسی قرار گرفته‌اند، حدود چهار هزار دیگر را زبان‌شناسان بطور پراکنده توصیف کرده‌اند و حتی بسیاری از آنها به شکل نوشتاری برای نسل‌های آینده ثبت نشده‌اند.

کروس^۱ (۱۹۹۲) تخمین زده است که سه هزار از این شش هزار زبان در سده‌ی ۲۱ از بین خواهد رفت. تراژدی انقراض زبان‌ها را کروس، هیل^۲ (۱۹۹۲) و دیگران به کرات ذکر کرده‌اند.

^۱ - Krauss.
^۲ - Hale.

۱.۱.۱. قوم لر

لرها یکی از بزرگ‌ترین گروه‌های قومی ایران هستند که نزدیک به سه هزار سال پیش همانند دیگر آریائی‌ها از آسیای میانه به ایران آمده‌اند. این قوم از شعبه‌های متعددی چون لرهای لرستان، بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، ممسنی، حیات داودی، گله‌دار و دیگر گروه‌ها تشکیل شده‌است و در منطقه‌ی وسیعی از ایران شامل سرزمین‌های بین کرمانشاه تا نواحی بوشهر به سر می‌برند. افزون بر این اعضای این قوم در استان‌های مختلف ایران چون ایلام، همدان، اراک، قزوین، خوزستان، فارس، هرمزگان، کرمانشاه، کرمان و نواحی خوار و ورامین پراکنده‌اند. (امان‌الهی بهاروند، ۱۳۷۰: ۸).

گیرشمن (۱۳۶۷) می‌گوید: این اقوام از جنوب به شمال عبارتند از عیلامیان، کاسیان، لولوبی و گوتی، همه‌ی اینها به یک دسته‌ی نژادی متعلق‌اند و زبان آنها به هم وابسته است.

ریچارد فرای (۱۳۸۳) بدون اشاره‌ی مستقیم به نژاد این قوم‌ها، در مورد محل سکونت آنها می‌گوید: "بی-شک آثاری از گوتی و لولوبی و کاسیها در کوه‌های لرستان در دوران نوین آشور همچنان ساخته می‌شد. کاسی‌ها را اسکندر خراج‌گزار کرد اما از دو قوم بعدی نامی نیست." اما آنچه مسلم است، فرهنگ و زبان لرها ریشه در فرهنگ و زبان قوم پارس دارد و قوم پارس در مسیر مهاجرت تاریخی خود قرن‌ها در مناطق لرنشین سکونت داشتند.

سالنامه‌ی آشوری در حدود ۶۴۰ پیش از میلاد، کورش اول را "فرمانروای پارسه" نامیده است. این محل در جنوب مرزهای عیلام در لرستان کنونی بوده‌است (همان: ۷۸). گیرشمن (۱۳۶۷) می‌گوید: "قوم پارس در حرکت تدریجی خود به سوی جنوب شرقی در طول چین‌های زاگرس، احتمالاً در حدود ۷۰۰ سال قبل از میلاد در محوطه‌ی غربی کوه‌های بختیاری تا مشرق شهر جدید شوشتر، در ناحیه پارسواش مسکن گزیدند" (ص ۸۹). سرزمین آنها که در شرق قلمرو عیلام قرار داشت محل فرمانروایی اجداد کورش اول بود، منطقه‌ای که شامل کهگیلویه و ممسنی فعلی می‌گردید. گیرشمن نیز دخمه‌ی "دی و دُور" ممسنی را آرامگاه پادشاهان اولیه هخامنشی می‌داند (همان: ۱۳۰). در منابع تاریخی قرن

هشتم هجری به بعد نشان روشن‌تری از لرها دیده می‌شود ولی نامیدن بعضی از قبایل اصلی لر به نام کرد، همچنان موجب اشتباه محققین بعدی در انتساب لر به کرد گردیده است.

حمدالله مستوفی در سال ۷۳۰ه.ق می‌نویسد: "در سنه خمس مایه قریب صد خانه کرد از جبل السماق شام، به سبب وحشتی که ایشان را از مهتر قوم خود افتاده بود به لرستان آمدند و در خیل احفاد محمد بن خورشید که وزرا بودند نزول کردند، بر سبیل رعیتی بزرگ ایشان ابوالحسن فضلوی بود." "فضلوی کسی است که نواده‌ی او ابوطاهر ۵۰ سال بعد سلسله‌ی اتابکان لر بزرگ را تأسیس کرد و خود را اتابک خواند، در سنه خمسین و خمس مایه بعد از مدتی درگذشت و پنج پسر یادگار گذاشت: هزاراسپ و بهمن و عمادالدین پهلوان و نصره‌الدین ایلوکوش و قزل به حکم وصیت و اتفاق برادران اتابک هزاراسپ که مهین و بهین همه بود، قائم مقام پدر شد و عدل و داد ورزید. در عهد او ملک لرستان رشک بهشت گشت و بدین سبب اقوام بسیار از جبل السماق شام (کردستان سوریه کنونی) بدو پیوستند" (ص: ۵۳۹-۵۴۱).

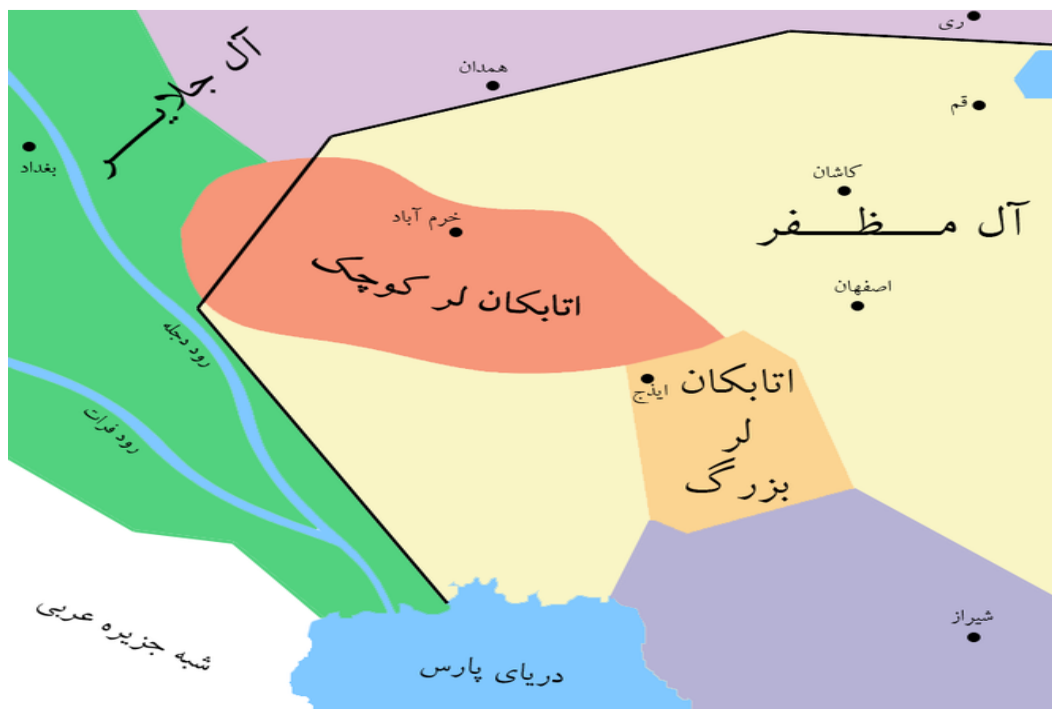
سلسله‌ی هزاراسپان مشهور است به حکومت اتابکان لر بزرگ از قرن ششم تا اوایل قرن یازدهم هجری. پایتخت این امرا در شهر ایذه (ایذج) بود. بعضی از مورخین اتابکان لر کوچک را هم به عنوان سلسله هزاراسپان نام برده‌اند که پایتخت این امرا خرم‌آباد بود. این دو سلسله که به ترتیب به اتابکان لر بزرگ و اتابکان لر کوچک مشهور بودند بیش از چهار سده بر نواحی وسیعی فرمان راندند.

"شهاب‌الدین العمری اظهار داشته است که لرها در سوریه و مصر یافت می‌شده‌اند و می‌گویند صلاح‌الدین ایوبی (۵۸۹-۵۶۳ه.ج) از چالاک‌ی و زبردستی آنها در بالا رفتن از صخره‌ها به وحشت افتاد و دستور قتل عام آنها را صادر کرد."

ملک لرستان در زمان مغول به دو قسمت تقسیم می‌شد، لر بزرگ و لر کوچک، امروزه به جای لر بزرگ کهگیلویه و بختیاری قرار دارد و لر کوچک را اکنون لرستان می‌گوییم ولی ذکر طوایف لر بزرگ و امرای آن بیشتر در تاریخ آمده تا لر کوچک چون این طوایف بین فارس و عراق عجم و عراق عرب و

شولستان (ممنسی) ساکن بوده و با اتابکان فارس و خلفای بغداد ارتباط داشته‌اند. از همه مهم تر منطقه سکونت آنها بر سر راه عراق عرب و دره‌های کارون و کرخه به فارس و سواحل دریا قرار داشته‌است.

نقشه ۱.۱ قلمرو اتابکان لر معاصر سلاطین آل مظفر

(ستوده: ۱۶۰)

در کتاب تاریخ مغول در صفحه ۴۴۲ و در کتاب مجمل التواریخ گلستانه در صفحه ۲۰۴ به این شرح در خصوص نواحی لر کوچک و بزرگ آمده‌است:

لر کوچک همان است که حالیه هم آن را لرستان می‌گوییم و غرض از این قسمت اخیر که در آن ایام لر کوچک خوانده می‌شده بیشتر ناحیه فیلی یعنی اطراف خرم‌آباد و اراضی پشت کوه بوده‌است. مراد از لر کوچک، ایلات لرستان حالیه و مراد از لر بزرگ، ایلات بختیاری دانسته شده‌است.

در مورد علت رفتن این قبایل از منطقه‌ی فارس ایران به سوریه و اینکه در چه زمانی صورت گرفته است، با استفاده از مدارک مکتوب دو فرضیه را می‌توان مطرح کرد احتمال اول با توجه به شورش‌ها و قیام‌های متعدد مردم فارس در مقابل عمال حکومت اموی و عباسی در قرون اولیه‌ی هجری، می‌توان تبعید گروهی از قبایل ایرانی به خارج از ایران، در نزدیکی مرکز خلافت را توجیه کرد، و احتمال دوم بر اساس تاریخ

گزیده است، که مستوفی در مورد جنگ یاقوت سردار خلیفه‌ی عباسی، با علی بن بویه دیلمی در زمانی که سردار مردآویج بود می‌نویسد: "یاقوت با لشکر به جنگ مردآویج آمد و منهزم شد. در این حال، علی بن بویه با برادران به لرستان بودند. یاقوت با دوهزار بدیشان برخورد. دیلمان را سیصد مرد بود و دویست یا سیصد تن از لران بدیشان پیوسته. در ارجان با هم جنگ کردند یاقوت منهزم شد. علی بن بویه و برادران به فارس رفتند و فارس را در ضبط آوردند" (تاریخ گزیده : ۴۲۰).

دیلمیان از اقوام اصیل ایرانی و شیعه مذهب بودند و همانطور که از گفته مستوفی استنباط می‌شود، آن‌ها به یاری لرها در منطقه‌ی ارجان (کهگیلویه فعلی) بر سردار خلیفه پیروز شدند، محتمل است دیلمیان در سال ۳۳۵ هـ ق که احمد معزالدوله دیلمی بغداد را تسخیر کرد از قبایل لر که شیعه مذهب بودند به عنوان نیروهای هم‌پیمان کمک گرفته‌اند. قبایل لر مورد بحث ما احتمالاً از همان زمان در عراق مستقر شدند و بعدها با سقوط دیلمیان به طرف سوریه و مناطق کردنشین که با آن‌ها خویشاوندی نژادی داشتند، رفته‌اند.

بازگشت قبایل متعدد لر به قلمرو اتابکان لر بزرگ نشان می‌دهد که میهن اصلی این قبایل لر قبل از مهاجرت منطقه‌ی لر بزرگ بوده‌است. جایی که نواحی بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد و ممسنی فعلی را شامل می‌گردد.

بررسی گویش‌های لری و کردی نیز مطالب تاریخی ذکر شده را تأیید می‌نماید. لری و زبان فارسی هر دو به زبان‌های ایرانی جنوبی تعلق دارند، در حالی که کردی از شاخه‌ی زبان‌های شمالی است. گویش لرهای منطقه لر بزرگ، یعنی همان قبایلی که از سوریه به ایران برگشته‌اند، از جنبه‌های مختلف آوایی، نحوی و معنایی به فارسی نزدیک است، ولی نشانه جمع در گویش لری از ممسنی تا بختیاری "ال، یل و گل" می‌باشد و کلاً با فارسی متفاوت است. این نشانه جمع لری با نشانه‌ی جمع گویش کردی در کردستان و باختران شبیه است. از سوی دیگر نشانه‌ی جمع در گویش لری خرم‌آبادی که منطقه جغرافیایی آن بین